ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

До підручника
Олександри Савченко

НОВА
УКРАЇНСЬКА
ШКОЛА

Інтернет-підтримка

УКРАЇНСЬКА МОВА та ЧИТАННЯ

ЧАСТИНА 2

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

3 клас

ДИДАКТА

УДК 811.161.2(076)
Ц18

ДИДАКТА

Схвалення для використання у закладах загальної середньої освіти підтверджується відповідним листом ІМЗО
(www.ranok.com.ua/grifi_mon.html)

Рецензенти:
Д. В. Ротфорт, канд. пед. наук, методист Центру аналітичної та методичної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», учитель вищої категорії, учитель-методист
Н. О. Косовцева, учитель вищої категорії Харківської гімназії № 13

Царевська Н. І.
Ц18 Українська мова та читання. 3 клас : робочий зошит: до підручника Олександри Савченко. У 2-х ч. Ч. 2 / Н. І. Царевська. — Харків : Вид-во «Ранок» : «Дидакта», 2020. — 64 с.: іл.

ISBN 978-617-09-6525-7

Посібник створено відповідно до Державного стандарту початкової освіти та Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко. Зошит є складовою навчально-методичного комплекту «Українська мова та читання. 3 клас».

Матеріал посібника спрямований на вдосконалення та закріплення знань і вмінь здобувачів освіти. Зошит містить різнорівневі завдання, вправи для роботи в парі, мовні ігри, загадки тощо. Завдання рубрики «Перевір себе!» після кожного розділу зошита сприяють повторенню, систематизації та контролю навчальних досягнень третьокласників. На сторінках посібника розміщено QR-коди, за допомогою яких можна швидко перейти до додаткового матеріалу у вигляді презентацій, схем, таблиць.

Призначено для учнів 3 класу закладів загальної середньої освіти, учителів початкових класів.

УДК 811.161.2(076)

eco paper
Разом дбаємо
про екологію та здоров'я

Інтернет-підтримка
didactalearn.com.ua

ISBN 978-617-09-6582-0 (ч. 1)
ISBN 978-617-09-6525-7 (ч. 2)

© Царевська Н. І., 2020
© «Дидакта», макет, 2020
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2020

ЗДРАСТУЙ, РІДНА ШКОЛО І МІЙ ТРЕТІЙ КЛАС!

1 Прочитай вірш Максима Рильського «Тиха, задумлива осінь спускається...». Назви текст за типом мовлення (опис, розповідь, міркування). Випиши слова — ознаки осені.

2 Виконай музичну фізкультхвилинку. Розкажи, про що вона.

3 Намалюй портрет Осені. Опиши її зовнішність, риси характеру. Використовуй слова для довідки.

Слова для довідки

Обличчя: кругле, худорляве, засмагле, ніжне, живе, стомлене.

Волосся: русяве, каштанове, коротке, густе, хвилясте, пишне, блискуче.

Очі: сірі, темні, лагідні, сумні, добрі, злі, розумні, ясні.

Брови: чорні, тонкі, темні, широкі, густі.

Погляд: привітний, веселий, задумливий.

Ніс: прямий, тонкий, кирпатий, короткий, широкий.

Рот: маленький, дитячий, невеликий, усміхнений, стиснутий.

Риси характеру: допитлива, чуйна, дбайлива, доброзичлива, мудра, життєрадісна, привітна, щира.

Вчимося слухати й розуміти текст

4 Запиши назву твору за опорними словами.

Ольга Морозова, школярі, квіти, дзвінок, урок, країни, літера А, черевики, парти.

.....

5 У кожній клітинці закресли зайву букву. Прочитай слово.

				ш/о								
				у/к				і/ї				
				а/о				н/г				
ф/х	і/и	к/н	м/л	я/о	ь/н	в/д	і/ю	є/я				
				а/е				о/і				
								я/а	ж/п	о/у	к/н	ю/і	я/ї

Мудрим ніхто не вродився, а навчився.

Прислів'я

6 Уяви та домалюй малюнки до підписів з тексту «Як у Німеччині святкують початок навчального року».

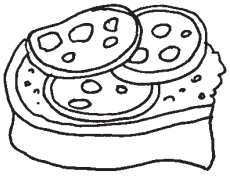

«Шкільний пакет» ....

вистава екскурсія школою

7 Прочитай текст «Як у Німеччині святкують початок навчального року». Визнач «–» неправильне твердження. Обґрунтуй відповідь.

- ☐ «Шкільний пакет» завжди має форму трикутника.
- ☐ Шкільний ранець завжди має міцний каркас.
- ☐ У початковій школі немає обіду.
- ☐ У школах для першокласників улаштовують невеличкі вистави.
- ☐ Для дітей проводять екскурсію школою.

8 Допиши слова з тексту Алли Коваль «Знайомі незнайомці» за зразком: «схоле» — школа.

«буки» — .....

«класіс» — .....

«олов'яна паличка» — .....

«апарт» — .....

«крайде» — .....

9 Охарактеризуй твір «Джуді знайомиться з новим учителем».

Автор .....

Перекладач .....

Жанр .....

Дійові особи .....

Головний персонаж .....

Місце дії .....

Пора року .....

Головна думка .....

10 Утвори слова, що заховалися у написі — Велетенська сирна піца.

.....

.....

.....

Будеш робити — буде щастити.

11 Розв'яжи задачу за змістом оповідання «Джуді знайомиться з новим учителем».

Задача

Треба утворити 5 різних слів. Джуді спочатку утворила 3 слова, пізніше — ще 5 слів. На скільки більше слів утворила Джуді?

.....

.....

.....

.....

12 Установи послідовність подій у тексті Марії Манеру «Шарлотта отримує... тринадцять балів!»

- ☐ Шарлотта вирішила схитрувати.
- ☐ Учениця більше не потребувала високих балів, щоб здаватися розумнішою.
- ☐ Учителька провчила дівчинку.

13 Поясни значення висловів. Запиши.

Шила в мішку не сховаєш.

.....

.....

.....

Водити за носа.

.....

.....

.....

- З'єднай стрілочками слово з відповідним лексичним значенням.

Колаж	...мистецтво зображення якогось предмета, візерунка, портрета на площині різними художніми техніками (олівець, перо, фарби тощо).
Малюнок	...фотографія.
Світлина	...композиція з природних матеріалів, аплікація з тканини, мозаїка з фотографій.

14 Створи колаж «Шкільне приладдя». Проведи його презентацію в класі.

Технологічна карта

1. Розглянь основу для роботи.
2. Підготуй деталі для колажу.
3. Приклади деталі до заготовки, не фіксуючи їх.
4. Зафіксуй виріб до заготовки.

- Використовуй різноманітні матеріали: журнали, газети, обкладинки від цукерок, тканину, нитки тощо.

15 Перевір себе.

«...І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь»

БЕЗ СЛОВА НЕМАЄ МОВИ, А БЕЗ МОВИ — КНИГИ

1 Прочитай текст «Наша мова» за Аллою Коваль. З'єднай стрілочкою частину тексту, заголовок і опорні слова.

I частина	Дивовижний винахід	З ранку до вечора, звикли, не помічаємо.
II частина	Якими були люди до винайдення мови?	Печера, пращури, геніальне відкриття.
III частина	Чому виникнення мови докорінно змінило життя людей?	Немає мови, уявити важко, пусто й сумно.

2 Розкажи про життя первісних людей за опорними словами.

корчують ліс

пасуть худобу

передають досвід дітям

розмовляють жестами

3 Підкресли синоніми до слова *предки*.

Батьки, онуки, прадіди, діти, пращури, нащадки, прародичі.

4 Переглянь фільм «Заняття та спосіб життя первісних людей».

Склади та запиши речення зі словами: *вогонь*, *спис*, *лук*, *стріли*.

.....

.....

.....

.....

5 Розгадай записи. Поясни свою думку.

Фінікійці — греки — слов'яни

24—43—33

Правила + нові слова + прислів'я + вірші = красива мова

6 Пронумеруй план оповідання Любові Відути «Незрозумілі слова».

- [ ] У пісочниці.
- [ ] Розмова по телефону.
- [ ] Головне — не нашкодити.
- [ ] Діалог Улянки з Тарасиком.

Слово там допоможе, де й рука не зможе.

7 З'єднай слово з відповідним лексичним значенням.

Стереотипи	те, що залишається в свідомості від пережитого
Водночас	точно, безперечно
Враження	те, що стало звичайним, загальноприйнятим
Напевно	у той самий час

8 Знайди в етимологічному словнику для молодших школярів або в інших довідниках відомості про походження слів, що означають назву твоєї місцевості, назви тварин або предметів. Запиши одну з них.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9 Прочитай вірш Нузета Умерова «Диктант». Виконай завдання.

- Випиши з тексту слова, що римуються.

.....

.....

.....

.....

.....

- Заповни рядок слів із тексту «Диктант», щоб остання літера кожного слова була першою літерою наступного слова.

с ☐☐☐☐ к ☐☐☐ к ☐☐☐ м ☐☐☐☐ н ☐☐ е

10 Установи послідовність і допиши ряд слів із вірша Анатолія Качана «Звертайся до словника».

В, гортаю, за, завжди, кишеню, книжку, лізу, мене, мови, не, під, рідної, рукою, словник, словом, тому, у, української, цей, цю, часто, ...,

.....

11 З'єднай стрілочками частини ключових слів з тексту Віктора Дацкевича «Як з'явилася друко́вана книга».

Глиняні	майстерні, друкарні.
Стародавній Єгипет	і папір.
Стародавній Китай	плитки.
Місто Пергамі	і дощечки.
«Тетрадос»	і папірус.
Йоганес Гутенберг —	і пергамент.

Знання — це сонце, книга — віконце.

12 Прочитай текст «Як з'явилася друкована книга» за Віктором Дацкевичем. Напиши відповіді на запитання за змістом прочитаного.

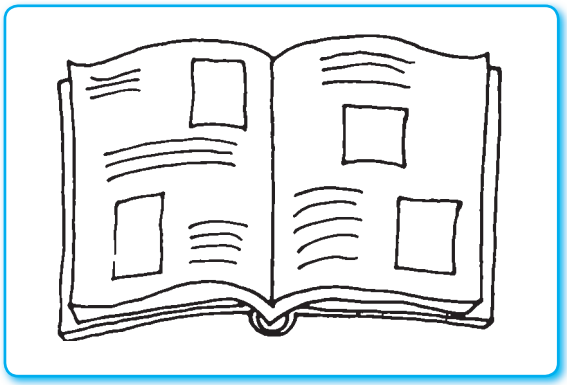

- Із чого виготовляли книги в Стародавньому Єгипті?

.....

- Як називається матеріал, зроблений зі шкіри тварин?

.....

- Чим замінили пергамент?

.....

- Де з'явилася перша друкована книга?

.....

- Хто винайшов друкарський верстат?

.....

- Як називаються фабрики, де виготовляють книги?

.....

13 **Медіавіконце:** Музей книги і друкарства. Створи книжку власноруч.

14 Напиши назви своїх улюблених книжок. Розкажи про них.

.....

.....

.....

.....

.....

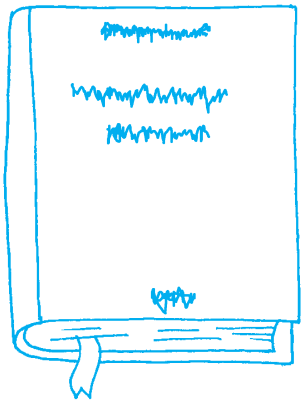

15 Виконай гімнастику для очей. Подумай і скажи, з якою метою проводяться такі вправи.

16 Прочитай текст Олександра Єфімова «Друкар книг, перед тим не бачених». Установи послідовність основних етапів виготовлення сторінки майбутньої книги.

- ☐ літера до літери
- ☐ прес
- ☐ шрифт тексту
- ☐ друкарський верстат
- ☐ металеві рядки літер
- ☐ чорна фарба
- ☐ аркуш паперу
- ☐ спеціальна рамка

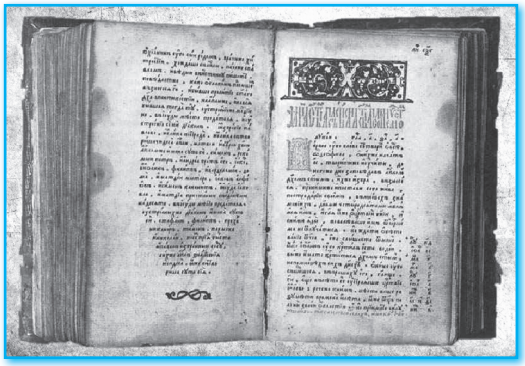

17 Доповни речення з тексту «Друкар книг, перед тим не бачених» за Олександром Єфімовим.

У 1563 році чудові майстри .....

.....

у Москві почали складання першої російської друкованої книги — «Апостол». Майстер-друкар складав літеру до ....., рядок до .....

Металеві рядки він складав у ..... і вставляв до спеціальної .....

Помічник Федорова ..... ніс рамку з рядками майбутньої книги до .....

Шрифт тексту мастили чорною .....,

а потім клали на нього аркуш чистого .....

..... і міцно притискали його .....

.....

18 Знайди й виправ помилку в поясненні одного слова.

Верстати — складати літеру до літери.

Писець — людина, яка переписувала книги.

Першодрукар — людина, яка першою почала друкувати книги.

Нащадки — предки.

Викарбувано — написано.

Іван Федоров — першодрукар.

19 Продовж міркування.

Книгу вважають джерелом знань і називають найбільшим багатством...

20 Пронумеруй пункти плану за змістом твору Василя Сухомлинського «Спляча Книга». Одного важливого пункту не вистачає. Допиши.

- [ ] Дивна властивість Книги.
- [ ] Книга про могутнього богатиря.
- [ ] Минув не один рік.
- [ ] Господар хвалиться книгами.
- [ ] .....
- [ ] Книга чекала.

21 Послухайте українську народну пісню «Вийди, вийди, сонечко». Чим відрізняється цей музично-поетичний твір від тексту Дмитра Павличка «Соняшник»? Обговоріть.

22 Прочитай твір Василя Сухомлинського «Спляча Книга». Придумай продовження цієї історії. Складі і запиши план для його переказу.

.....

.....

.....

.....

.....

23 Перевір себе.

З книгою жити — з добром дружити.

ІЗ ДЖЕРЕЛ НАРОДНОЇ МУДРОСТІ

1 Дай відповіді на запитання за змістом української народної казки «Кирило Кожум'яка». Порівняй свою відповідь із текстом казки. За кожну правильну відповідь постав собі 1 бал.

Запитання	Відповідь	Бали
Чию дочку прийшла черга віддавати змієві?		
Де жив «Кирило Кожум'яка»?		
Хто приніс вісточку від князівни?		
Хто вмовив Кожум'яку битися зі змієм?		
Де охолоджувався змій під час бою?		
Звідкіля народ спостерігав за боєм?		
Чи визволив Кирило князівну?		
Як почало зватися урочище, де жив Кирило Кожум'яка?		

2 Упиши пропущені букви в імена героїв української народної казки «Вечірник, Полуночник і Світанок». Чи є серед них позитивні герої? Підкресли.

П__л__н__чн__к	ц__р	в__ч__рн__к	__р__л
Св__т__н__к	с__в__	ц__р__вн__	д__д
г__сп__д__р	б__б__	р__с__лк__	зм__й

3 Продовж прислів'я. Поясни його зміст, звертаючись до казки «Вечірник, Полуночник і Світанок».

Скоро казка мовиться, ...

.....

4 Прочитай текст української народної пісні «Три товариші». Хто радіє Сонцю, Місяцю, Дощику? Запиши.

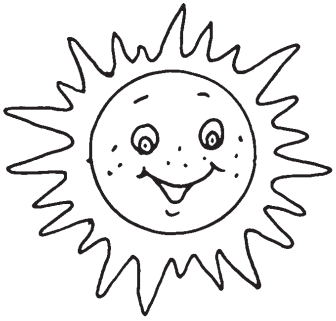

.....

.....

.....

.....

.....

.....

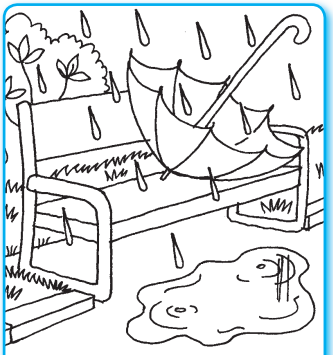

.....

.....

.....

Рідна земля — мов колиска золота.

5 Знайди в українській народній пісні «Три товариші» опорні слова. Придумай і розкажи за ними казку.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6 Придумай і запиши заголовки до кожної частини легенди «Походження назви Переяслав».

1 частина .....

2 частина .....

3 частина .....

4 частина .....

7 Знайди в таблиці слова за тлумаченням і розфарбуй різними олівцями.

Народ, який здавна жив і живе в Європі.
Сильний воїн.
Річка на Київщині.
Війська.

х	о	т	р	у	т	с
м	р	в	а	б	а	н
у	ж	и	т	і	ж	и

8 З'єднай стрілочками частини прислів'їв.

Від теплого слова	а вір справам.
Знання — дерево,	і на душі тепло.
Не вір словам,	а діло — плоди.
Хто багато читає,	а один раз відріж.
Сім разів відмір,	той більше знає.

9 Доповни вислів.

Прислів'я передають тривалий досвід народу: похвали,

.....

.....

10 Віднови слова і запиши прислів'я.

арщеК амитуд, а міпот ровитиго.

.....

.....

ловоС зеб ладі гонічо ен терав.

.....

.....

Добре слово — золотий ключ.

11 Пронумеруй слова-відгадки відповідно до послідовності запису загадок на сторінці 59.

Про небо, землю, явища природи

- [ ] місяць
- [ ] небо, зорі, місяць
- [1.] небо і зорі
- [ ] земля
- [ ] сонце
- [ ] річка
- [ ] земля
- [ ] на морі
- [ ] сонце
- [ ] сніг
- [ ] блискавка, грім і дощ

Про рослини і тварин

- [ ] морква
- [ ] гарбуз (кавун, огірок)
- [ ] квасоля (горох)
- [ ] кукурудза
- [ ] картопля
- [ ] капуста
- [ ] гриб

12 Відгадай загадку. Запиши відгадку.

У зеленому

Галасує в ,

Хоч і плавати мастак,

А не 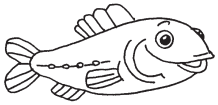 і не

.....

13 Розташуй слова в правильній послідовності, запиши і відгадай загадку.

Малюнок, Хто, вікні, на, мені? За, намалював, ніч

.....

.....

14 За опорними словами та малюнком склади загадку невіршованої форми.

Сіренький, біленький, довгі вуха, куций хвіст.

.....

.....

.....

.....

.....

15 Відгадай загадку. Запиши відгадку і слова, які допомогли тобі її відгадати.

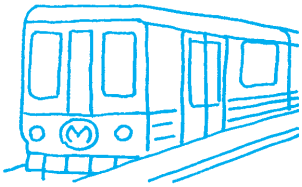

Під землею, подивіться,
Незвичайна залізниця.
Сновигають поїзди:
Той туди, а цей — сюди.
Ми до станції «Дніпро»
Їдем з татом на .....

.....

.....

16 Напиши, як треба складати загадку, щоб інші могли її відгадати.

.....

.....

.....

.....

17 Обери та познач знаком «✓» скоромовки.

- ☐ Стоїть клен, а біля клена сидить Олена.
- ☐ Шурхотить земля яскравим килимом з опалого листя.
- ☐ Очиці у вовчиці — неначе блискавиці.
- ☐ Або розумне казати, або зовсім мовчати.
- ☐ Черепаха часто чхала, чаєм чаплю частувала.
- ☐ Небо синє, наче море.

18 Обведи слова, які відповідають змісту скоромовок.

Дзьобнув хлібця горобець,
... обтер об стовбурець.

хвостик | дзьоб | лапки

Руді вуса у вівсі, —
Вуса — вся краса ....

жита | вівса | кукурудзи

Проворонила ворона ....

горобеня | галченя | вороненя

Шість ... в очереті шурхотять.

лисенят | курчат | мишенят

19 Роз'єднай слова і прочитай скоромовку.

КричавАрхип,Архипохрип,

нетребаАрхипукричатидохрипу.

20 Перевір себе.

Хто любить світ, того й світ любить.

ЗДІЙСНИТЬСЯ ВСЕ!

1 Склади усно діалог за змістом твору Василя Сухомлинського «Сонячний день узимку».

2 Охарактеризуй твори.

Твір	«Сонячний день узимку»	«Синички на снігу»
Автор		
Жанр		
Дійові особи		

3 Знайди у додатковій літературі відповіді на запитання про слово-відгадку.

Жовтогруді щебетушки,
Мають чорні капелюшки,
Сірі лапки, білі щічки,
Називаються...

Яка назва птаха. Де його можна зустріти?	
Яка його величина?	
Якого кольору пір'я (голова, груди, спинка)?	

Який у птаха дзьоб?	
Які у нього крила, хвіст?	
Де живе?	
Чим живиться?	
Яку користь приносить?	

4 Упиши в текст пропущені слова, скориставшись довідкою.

Найвідоміший вид синиці — ..... синиця.

Зустрічається велика синиця ..... Україні.

Синичка облаштовує гнізда в ..... дерев, шпаківнях.

..... птаха вистилає товстим шаром моху.

..... синичок — комахи та їхні личинки, сало, насіння соняшника.

Узимку синичка ..... відлітає до теплих країн.

Птахи перебираються до ....., щоб прогодуватися.

Слова для довідок: велика, по всій, дуплах, гніздо, їжа, не, людей.

Працюватимеш вволю — матимеш долю.

5 Намалюй синичку поетапно. Придумай і запиши власне оповідання про цю пташку.

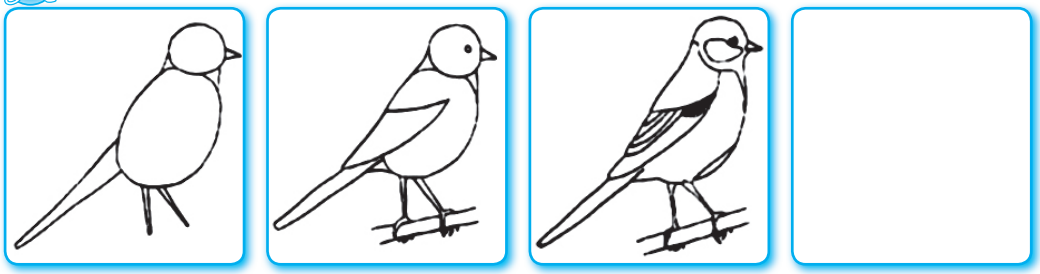

.....

.....

.....

.....

6 Прочитай казку Зірки Мензатюк «Новорічна пригода з відьмою». Виконай завдання за зразком.

метелиця балакати сумно холодний смутно хуртовина базікати морозний невесело віхола студений теревенити	**Словник синонімів** Іменники-синоніми Прикметники-синоніми Дієслова-синоніми Прислівники-синоніми

Установи відповідність між висловами та їх значеннями.

Сім мішків гречаної вовни	наговорити багато зайвого, безглуздого.
Баляндраси точити	весело розмовляти, розповідати про щось незначне, несерйозне

7 Розглянь уважно квітки. Придумай і запиши запитання для однокласників.

.....

.....

.....

.....

Шануй людей, і тебе шануватимуть.

8 Знайди межі слів і прочитай прислів'я. Постав розділові знаки.

Хтонезнаєсвогоминулоготой невартиймайбутнього.

9 Переглянь мультфільм «Вірте у любов, вірте у Різдво». Запиши відповіді на запитання.

- Завдяки якому подарунку їжачок зможе дружити і гратися з однокласниками?

- Чи можна абсолютно з кожним знайти спільну мову, якими різними, на перший погляд, ви б не були?

10 Віднови слова з вірша Надії Кир'ян «Зимові слова».

_____ круг рукав _____

сніг _____ _____ вчинки

_____ сани _____ овал _____

11 Прочитай вірш Григорія Фальковича «Щедрий комар». Знайди та обведи в кожному рядку зайве слово.

Комар, фермер, корова, запас, родина.

Ковбаси, квас, масло, компоти, огірки.

Березовий, смачний, нескупий, справжнє, нове.

12 За допомогою інтернету, а також порад друзів і дорослих склади новорічно-різдвяну програму для дитячого каналу телебачення.

Програма

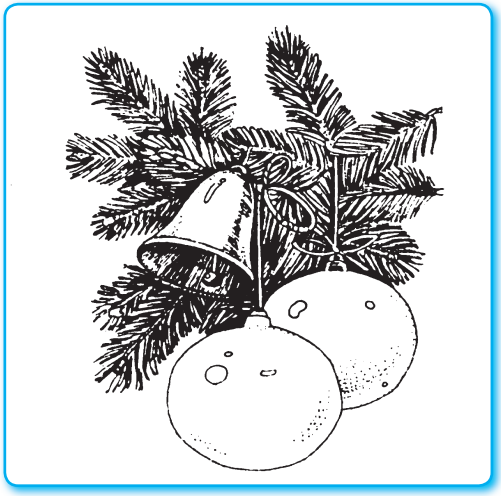

13 Виконай завдання до твору Марії Морозенко «Руде цуценятко і різдвяний ангел».

- Упізнай та запиши персонажа твору за описом.

Дивовижна, із чорною короткою шерстю, м'яким язиком, глибокими розумними очима, лагідна	Руде, найменше, браковане, кудлате, переляканe, покинуте, кумедне, хороше, найкраще .....
Чудовий, різдвяний, з тоненькими білими крильцями, лагідними оченятами, веселий	Сердитий, злий, гримнув, вискочив, вигукнув, увійшов до середини, опустив на землю, зачинив за собою двері .....

- Допиши в план тексту пропущені слова.

План

1. ..... з'явилося на світ.
2. «Хочу .....!»
3. Біля високого .....
4. Ми будемо ....., гаразд?

- Придумай продовження казки. Розкажи її однокласникам.

14 Запиши за зразком речення, які допомагають розкрити зміст картини Світлани Косенко «Святвечір».

Снігова зима.
Сніжинки, як зірки.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15 Виконай завдання до тексту Мар'яни Савки «Запах Різдва».

1. Прочитай вірш.
2. Визнач тип тексту (опис, розповідь, міркування).
3. Назви персонажів, визнач авторське ставлення до них.
4. Попрацюй над інтонацією (тон, темп, сила голосу, логічні наголоси).
5. Склади і запиши план тексту.

План

.....

.....

.....

6. Перекажи текст за складеним планом.
7. Виразно прочитай вірш.

16 Переглянь мультфільм «Різдвяна зіронька». Поділись своїми враженнями.

17 Допиши речення за змістом вірша Ірини Жиленко «Здійсниться все...».

Здійсниться все, якщо ми будемо вірити, любити, хотіти, ...

18 Розглянь картину Наталі Курій-Максимів «Різдвяні ангели». Виконай завдання. Перевір свою роботу. За правильну відповідь став «+».

- Якого кольору ці предмети на картині? Розфарбуй.

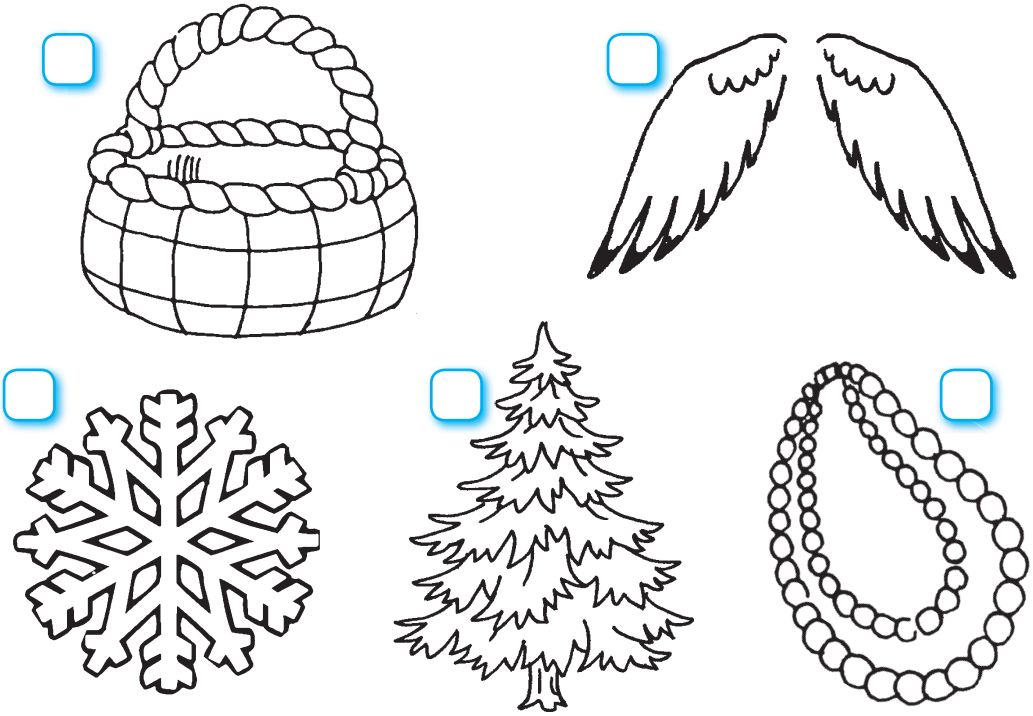

Прикрась рамку для картини. Дай відповіді на запитання: так «+», ні «–».

Картину написала Ірина Жиленко? ☐

На картині три ангели? ☐

Ангели прикрашають ялинку? ☐

У кошику лежать олівці? ☐

Чи є в ангелів крилята? ☐

У кошику є червоні кулі? ☐

Картина викликає добрий настрій? ☐

Небо на картині фантастичне? ☐

19 Перевір себе.

Січень наступає — морозом нас лякає.

ЯК НЕ ЛЮБИТЬ СВІЙ КРАЙ!

1 Пронумеруй малюнки за змістом вірша Варвари Гринько «Рідний край». Вилучи «зайвий».

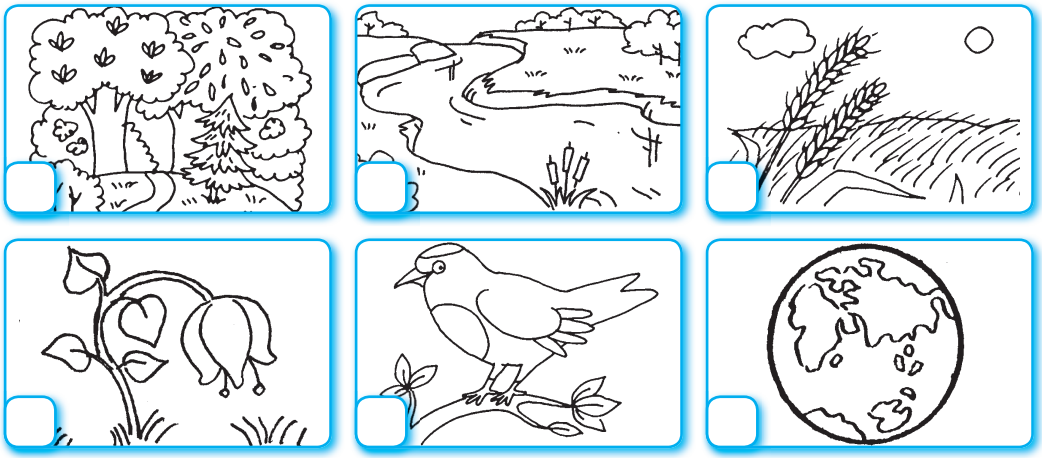

2 Прочитай вірш Олекси Палійчука «Київ». Склади сенкан за зразком.

1. Мова (іменник)	1. Київ
2. Рідна, барвінкова (два прикметники)	2. .....
3. Переливається, єднає, дзвенить (три дієслова)	3. .....
4. Вона — єдина й найцінніша (ставлення — фраза — чотири слова)	4. .....
5. Доля (сутність — одне слово)	5. .....

Словник: Сенкан — це вірш, що складається з п'яти рядків.

3 Напиши невеликий твір-роздум за змістом тексту Оксани Кротюк «Наші скарби» (Музей просто неба).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Допиши слова, які характеризують справжнього лицаря.

благород.....

відва.....

відда.....

поряд.....

впев.....

освіче.....

муж.....

вихова.....

вір.....

мило.....

людя.....

патріо.....

«... В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля».

5 Охарактеризуй вірш Миколи Вінграновського «Сама собою річка ця тече...»

Автор .....

Жанр .....

Головна думка .....

- Вибери та познач знаком «✓» речення, які відповідають змісту вірша.

☐ Сама собою річка ця тече...

☐ Цвіте хмаринка з дощем.

☐ Річечка — доня Дніпра.

☐ Пахне річечка борщем.

6 Послухай пісню «Синьоока річечка». Поясни, яке значення має річка для героїв цього музичного твору та вірша «Сама собою річка ця тече...».

- Віднови слова з пісні, що називають ознаки до слова *річечка*.

С__ньо__к__, ч__ст__с__ньк__, св__ж__,

ср__бл__ст__ньк__, л__б__.

- Випиши з вірша Миколи Вінграновського «Сама собою річка ця тече...» слова-ознаки до слова *річка*.

.....

.....

7 Назви одним словом послідовний і зв'язний перелік основних думок (1–6), які автор висловлює в тексті «Гончарики з Опішного».

.....

1. Керамічні дива.
2. Династії гончарів.
3. Найдорожчий скарб.
4. Основа майбутніх витворів мистецтва.
5. Випалювання виробу в горні.
6. Гончарювання — нелегка справа.

8 Переглянь відеозапис «Гончарство України».

Розглянь записи в поданій таблиці. Поясни, чи потрібні якісь виправлення.

Елементи порівняння	«Гончарики з Опішного»	«Гончарство України»
Подача матеріалу	Текстова (книга)	Відеоінформація (відеоролик)
Тема	Гончарство	
Головні герої	Гончарі	
Місце дії	Село Опішне	
Головна думка	Шанування гончарних традицій рідного краю	

9 Перевір себе.

Не краса красить, а розум.

ЛІТЕРАТУРНІ КАЗКИ
П'єса-казка. Байки

1 Прочитай вірш Валентина Бичка «Казка-вигадка». Виконай завдання за зразком.

Назва твору	Валентин Бичко
Автор	«Казка-вигадка»
Тема	В казці — сила немала...
Основна думка	Значення казки в житті людини
Порівняння	За добро і проти зла
Протиставлення	збудить... почуття, мов торкнеться до вогню
Кількість строф	в шкаралупі золотій — зерня смачне
Образні означення (епітети)	Три
Повтор	Ній — золотій, смачне — почне, життя — почуття, вогню — борню, зла — немала.
Рими	Думу думать

Не краса красить, а розум.

2 Прочитай казку Анатолія Дімарова «Для чого людині серце». Доповни план розгортання подій відповідними словами.

План

1) У густому лісі поміж корінням дерев жило плем'я .....
2) Чоловічки були здивовані, коли в їхньому володінні з'явилася .....
3) Чоловічок побіг-пострибав попереду дівчинки на .....
4) Лікар вклав до грудей чоловічка серце, що колись належало .....
5) Дивно й незвично почував себе чоловічок, повернувшись до .....
6) Якось узимку під високим дубом сидів нерухомо .....
7) Довго горів чоловічок, рятуючи хлопчика від неминучої, здавалося б, ...
8) Хлопчик, зігрівшись, звівся й .....
9) Мені жаль вас, — ледь чутно відповів догораючий .....

- Перекажи зміст казки.

3 Поміркуй, для чого людині серце. Запиши свої роздуми.

.....

.....

4 Стисло перекажи зміст казки Сашка Дерманського «Білячок» за поданим початком. Зроби свій висновок.

У чорної мами в чорному табуні народився маленький Білячок, що був білим-білісіньким. Так все почалося.

- За бажанням зліпи із пластиліну коника.

5 Прочитай казку Джанні Родарі «Дорога, що нікуди не вела». Виконай завдання.

- Напиши слова-дії, які вказують на упертість і допитливість головного героя казки.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

З поданих слів склади речення, яке відображає головну думку казки.

Скарби, діставатися, лише, той, хто, перший, нова, дорога, торувати.

6 Визнач жанр тексту Клари Біхарі «Сестричка». Доведи це. Склади й запиши опис одного з героїв твору.

Щире слово — половина щастя.

7 Визнач, чим пов'язані між собою пари слів з п'єси-казки Наталі Осипчук «Стрімкий, як вітер». Поясни свою думку.

хлопчик	дельфін
радість	спілкування
дельфін	воля
тварина	гармонія з природою
дитина	велике серце
мрія	найперше зцілення

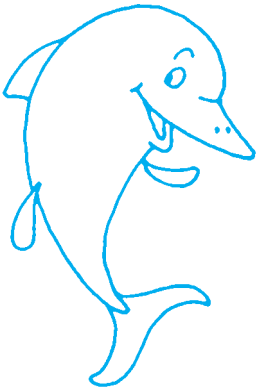

Уяви, що цей твір — радіоп'єса. Придумай продовження казки, щоб можна було вставити в її зміст пісню «Дельфіни».

Словник. Радіоп'єса — це твір (радіодрама), втілений у звукових кадрах, розрахований не на глядача, а на слухача.

Над створенням радіодрами працюють: автор твору, редактор твору, музичний редактор, режисер запису (звуковик), оператор монтажу.

8 Медіавіконце: афіша вистави «Веселе слово».

9 Уяви себе художником/цею. Створи театральну афішу до вистави за українською народною казкою. Включи до неї назву вистави, дату, час, зображення головного героя.

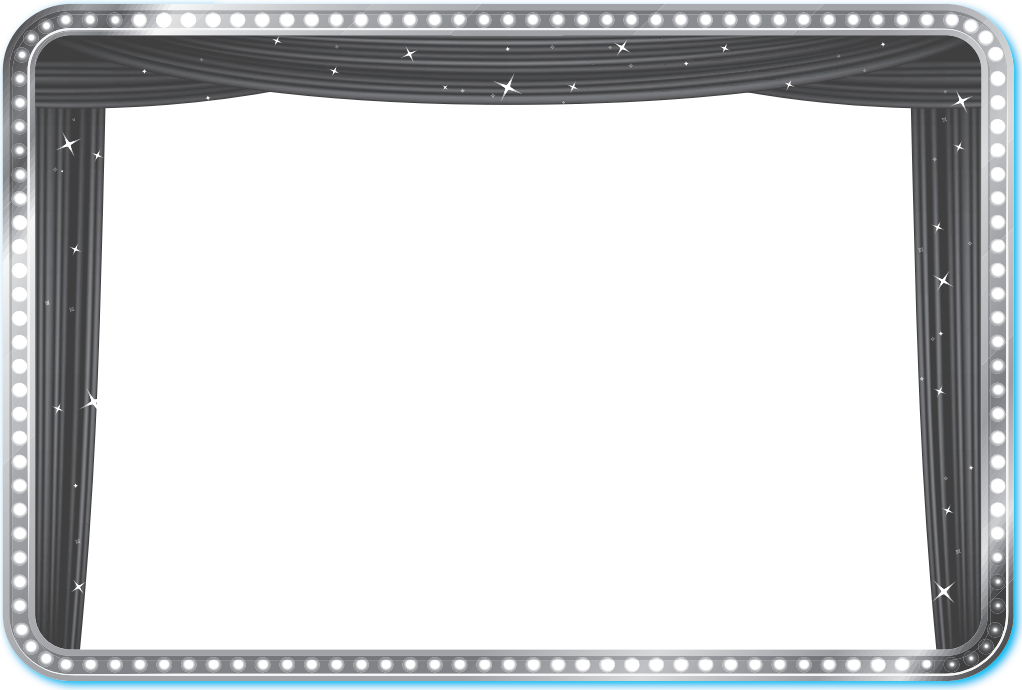

- Презентуй свою афішу за запитаннями.

— До якої вистави твоя афіша?
— Що є головним у твоїй афіші?
— Які кольори переважають на афіші? Чому?

10 Охарактеризуй текст Богдани Бойко «У театрі».

Автор .....

Жанр .....

Головна думка .....

11 Допиши назви слів на тему «Що є в театрі». Упиши в клітинки пропущені букви.

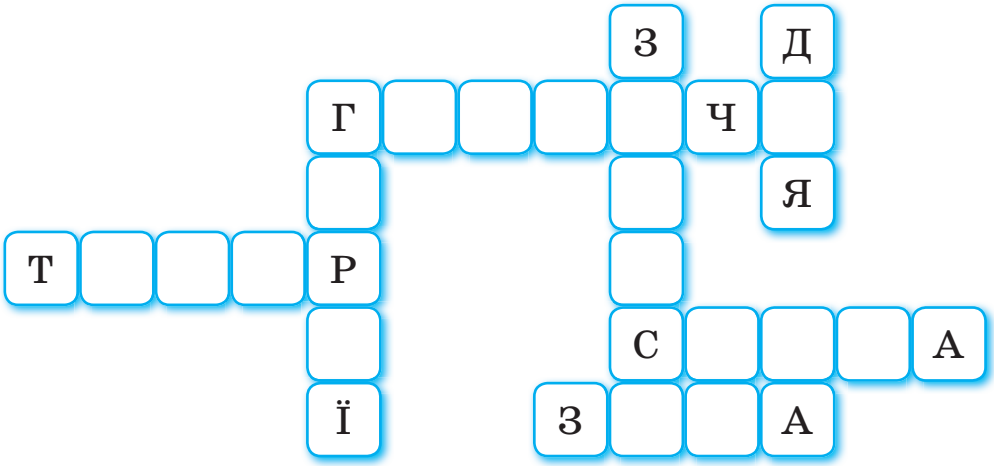

12 Стисло охарактеризуй твір «Лебідь, Щука і Рак». Виконай завдання.

Автор .....

Жанр .....

Головна думка .....

- Познач, які з перелічених запитань відповідають змісту байки.

☐ Як треба жити з товаришами?

☐ Як можна назвати людину, яка не працює, а тільки розважається?

☐ Чия мова хвалькувата, зловтішна, а чия — благальна, перелякана?

☐ Що потрібно робити для того, щоб упоратись із будь-яким складним завданням?

13 Добери і запиши слова, що римуються.

Радіє — .....; гріх — .....;

запряглись — .....; нам — .....

- Випиши слова, що характеризують дії персонажів.

Лебідь — .....

Рак — .....

Щука — .....

- За сюжетом байки Леоніда Глібова «Лебідь, Щука і Рак» склади свою казку.

- Визнач, які ознаки відрізняють людей від тварин.

☐ живлення	☐ народження	☐ дихання
☐ ріст	☐ розвиток	☐ праця
☐ мова	☐ мислення	

14 Стисло охарактеризуй байку «Чиж та Голуб». Виконай завдання.

Автор .....

Жанр .....

Головна думка .....

15 Випиши речення, у якому відображена головна думка байки.

.....

.....

.....

Коли щось робиш — думай про наслідки.

16 Яким кольором можна передати характер Чижика? Голуба? З'єднай стрілочками назви кольорів із головними персонажами.

жовтий	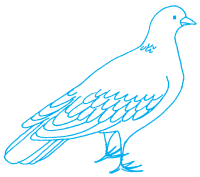	фіолетовий
зелений		оранжевий
синій	Чижик	коричневий
білий	Голуб	чорний
сірий		рожевий
блакитний		салатовий

17 Розгадай кросворд за змістом вірша Анатолія Костецького «Добра порада». Розфарбуй слово з моралі вірша.

1. Кожний повз мовчки ...
2. Їм не схотілося ...
3. Краще завжди привітатись ...
4. «Свиня — це свиня!..» — міркував ...
5. Вони були знайомі ...
6. Герої твору зустрілись ...
7. «Що взять з віслюка?» — міркувала ...

Коли щось робиш — думай про наслідки.

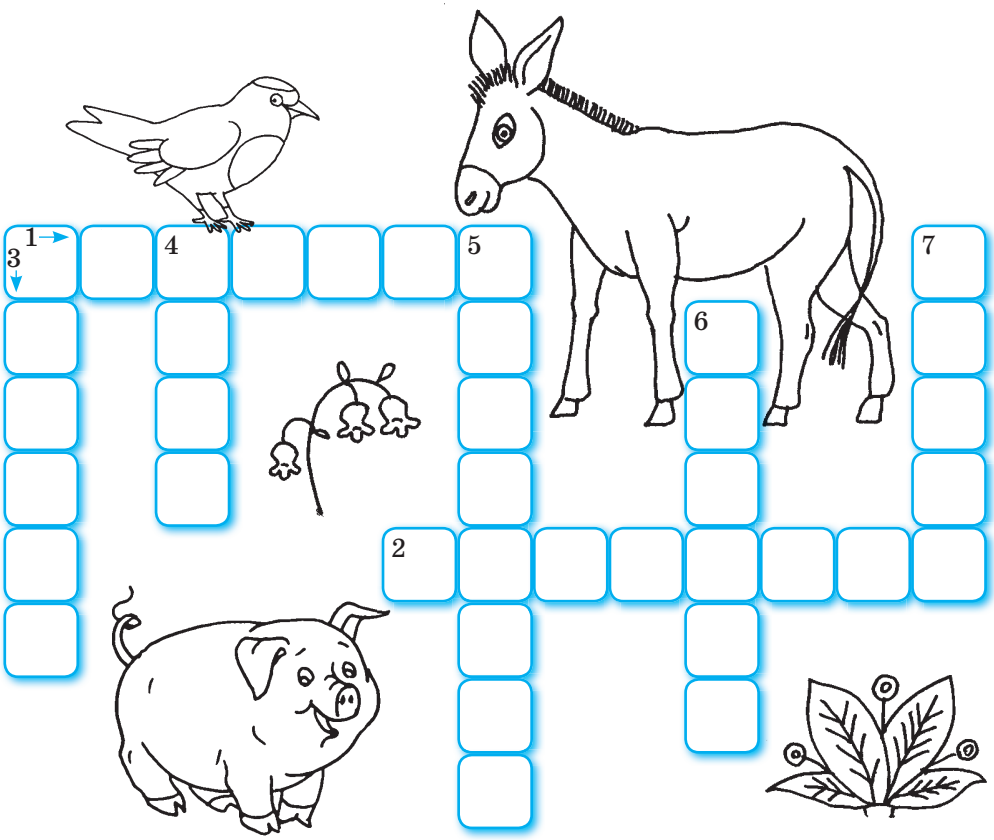

- Поміркуй! Чому автор прикриває певні людські характери, типи через образи тварин?

- Заміни вислів одним словом.

Осляча впертість — .....

Свиняча невдячність — .....

18 Перевір себе.

ПОЕЗІЇ ПРО ДИВОСВІТ ПРИРОДИ

1 Пронумеруй слова у тій послідовності, у якій ідеться про них у вірші Любові Забашти «Дивосвіт, дивосвіт».

☐ ліс	☐ квіти	☐ птахи
☐ річка	☐ поле	☐ земля

2 Прочитай вірш Тараса Шевченка «За сонцем хмаронька пливе...». Виконай завдання.

- Про що йдеться у кожній частині тексту? З'єднай стрілочкою.

I частина	Складне життя, зло
	Згадка про рідну країну, мальовничу природу
	Очікування найкращого часу
II частина	Образ матері і дитини
	Ворог завжди напоготові завдати болю
III частина	Віра, що щастя переможе незгоду

- Чи можна настрій вірша назвати сумним? Поясни свою відповідь.
- Установи відповідність. З'єднай за допомогою стрілочок.

Хмаронька	сив (-ий, -а, -е, -і)
Туман	син (-ій, -я, -є, -і)
Море	рожев (-ий, -а, -е, -і)
Тьма	червон (-ий, -а, -е, -і)
Година	нім (-ий, -а, -е, -і)
Поли	мал (-ий, -а, -е, -і, -ая)

- Склади зі слів речення, у якому виражена головна думка вірша «За сонцем хмаронька пливе...».

яка, Людина, у, що, добро, вірить, зло, переможе, добро, буде, та, захищена, впевнена, своєму, майбутньому, у.

.....

.....

.....

.....

.....

3 Познач правильні відповіді.

Що несуть на землю сонячні промені?

- ☐ дощ
- ☐ світло
- ☐ сніг
- ☐ тепло

4 Розгадай кросворд до твору Лесі Українки «Пливе білий човник...».

1. Випромінювання.
2. Слово від слова хмара зі зменшувальним суфіксом.
3. Смуга.
4. Високий стовп на судні для встановлення вітрил (у множині).
5. Маленький човен.

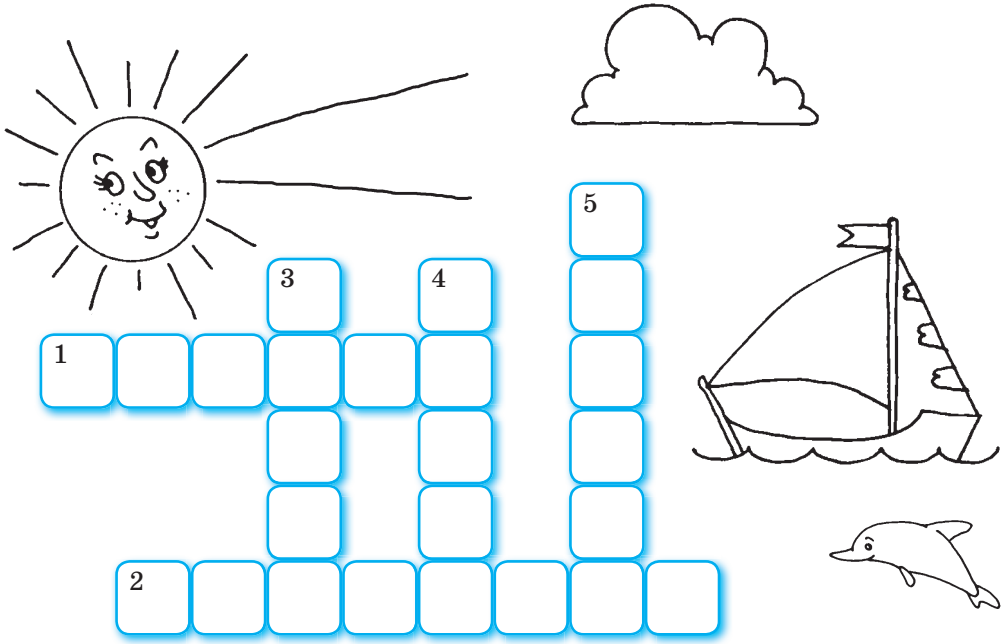

5 Послухай спів жайворонка. Поміркуй, яку особливість цього птаха описав Олександр Олесь у вірші «В небі жайворонки в'ються».

Прочитай подані слова у темпі співу жайворонка:

в'ються	співають	впали
дзвонять	грають	розтали
сміються	виглядають	сказали

6 Послухай пісню «Волошкове поле». Передай свої почуття і враження від прослуханого.

Чи знаєш ти?

Лист — це передача на письмі особистих вражень і думок.

Складові елементи листа:

1. Звертання до адресата, вітання.
2. Вступ, у якому засвідчити обізнаність із життям.
3. Основна частина: висловлення власних вражень і думок про його твори.
4. Закінчення: побажання й запитання до письменника.
5. Підпис, місце написання.

7 Напиши листа авторові вірша «Дядько Дощ».

8 Знайди в Інтернеті або додатковій літературі цікаву інформацію про шипшину. Запиши.

9 Виконай завдання за змістом вірша Ліни Костенко «Шипшина важко віддає плоди».

- Прочитай у темпі скоромовки сходинки-слова.

І
ЗА
ВСІ
ОДНА
ПЛОДИ
РУКАВА
ПТАШИНА

Я
НІ
ТАК
БУДЬ
ОСІНЬ
ЛЮДИНА
ШИПШИНА

- Прочитай вірш, як актор/акторка (з різними інтонаціями).
- Прочитай вірш, як диктор/дикторка телебачення (правильно та виразно).
- Випиши слова, які повторюються.

.....

- «Намалюй ілюстрацію до вірша.

Дім без книги — день без сонця.

10 Склади та запиши анотацію до тексту Анатолія Качана «Розливається Дунай».

.....

.....

.....

.....

11 Підбери та запиши заголовок до світлини.

.....

12 **Медіапроєкт:** мініпроєкт «Обкладинка книжки».

- Уяви себе художником-оформлювачем у видавництві. Створи обкладинку улюбленої книжки.
- Проведи мінідослідження: з'ясуй, яка дитяча книжка є улюбленою книжкою твоїх батьків і чому саме.

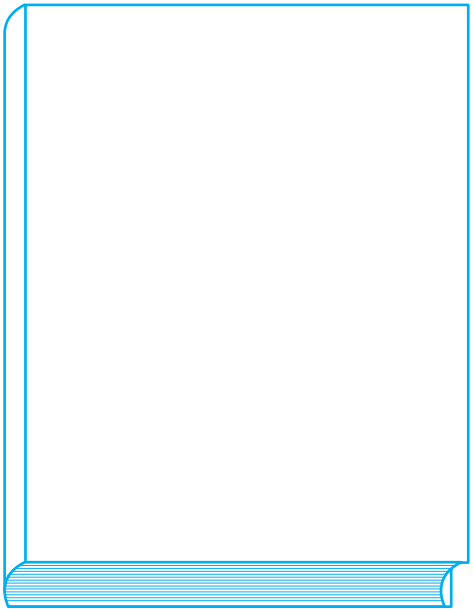

13 Переглянь відеозапис «Історія книги». Розгадай «таємницю» цієї книжки.

Т	.	Т	.	Л	.	Н	.	С	.	О	.	І	.	К	.
.															С
А		Люди довірили свою мудрість ...													.
.															О
І		Скарбниця книг —													.
.															І
У		Над створенням книги працюють:													.
.															К
К															.
.															З
О															.
.															І
К	.	А	.	И	.	К	.	Ф	.	Р	.	А	.	Т	.

14 Перевір себе.

У кого легко на серці, до того весь світ сміється.

ВСЕ ДОБРЕ ПЕРЕЙМАЙ, А НЕДОБРЕ — ВИПРАВЛЯЙ

1 Прочитай оповідання Василя Сухомлинського «Красиві слова і красиве діло». Доповни речення відповідними малюнками.

Серед поля стоїть маленька ☐. Одного разу пішов ☐. У ☐ в цей час було троє хлопців. Вони сховалися в ☐ й дивилися, як ☐. Коли це бачать: до хатини біжить ☐. Один із хлопців дав незнайомцеві ☐.

2 Прочитай правила розмови по телефону з незнайомцями. Упиши, де потрібно, частку ***не***.

☐ називай свого ім'я, прізвища;

☐ називай домашню адресу;

☐ називай номер свого телефону;

☐ розмовляй з незнайомцями довго;

☐ говори, що батьків немає вдома.

У кого легко на серці, до того весь світ сміється.

3 Знайди і познач різними олівцями малюнки до творів Нани Деменкової «Дружок і Образа», «Я друзів не продаю». Поясни свій вибір.

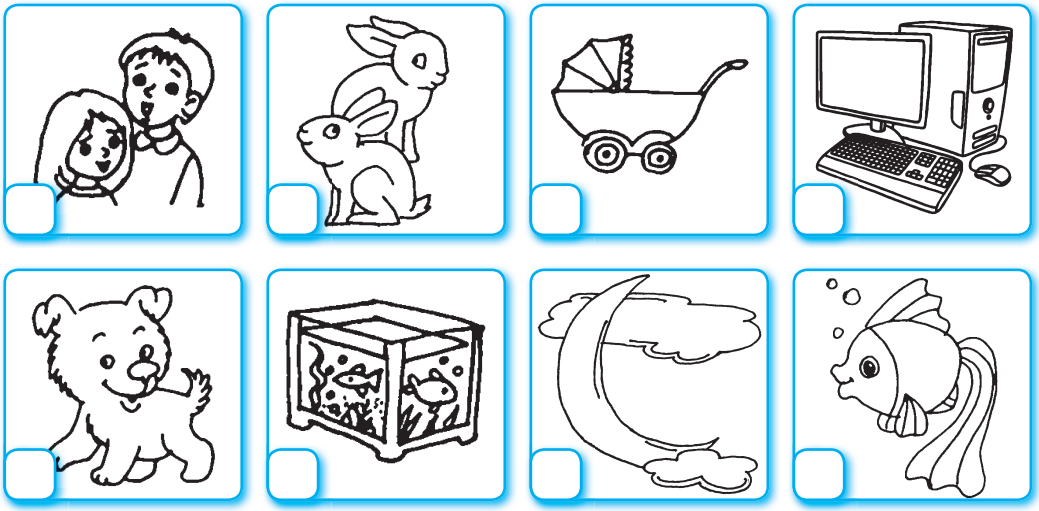

- Запиши, хто з головних персоніжів потребує такої поради.

Де дружба, там і згода.	Справжнього друга за гроші не купиш.	З добрим дружись, а лихого стережись.
.....	.....	.....

Добре братство миліше, ніж багатство.	Яку дружбу заведеш, таке й життя поведеш.
.....	.....

● Заповни таблицю. Порівняй твори.

Елементи порівняння	«Дружок і Образа»	«Я друзів не продаю»
Автор		
Жанр твору		
Позитивні герої		
Негативні герої		
Що висміюється		
Головна думка		

4 Уяви себе персонажем твору Надійки Гербіш «Різні культури». Вислови свої враження за планом.

План

1. Чи змінився твій погляд на життя?
2. Що пізнавального дізнався/дізналась?
3. Які емоції довелося пережити?
4. Багато чого зрозумів/зрозуміла?
5. Які висновки зробив/зробила для себе?

● Продовж фразу.

Я зрозумів/зрозуміла, що .....

Мені було цікаво .....

Мені захотілося .....

Прочитай звернення до читача Надійки Гербіш за допомогою секретного коду. Одна буква позначає дві цифри: перша відповідає номеру рядка, друга — номеру стовпчика.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	А	Ґ	Ж	Ї	М	Р	Ф	Ш	Я
2	Б	Д	З	Й	Н	С	Х	Щ	
3	В	Е	И	К	О	Т	Ц	Ь	
4	Г	Є	І	Л	П	У	Ч	Ю	

34	46	44	38	36	46	16	33				
21	46	31	11	48	36	38					
16	43	23	25	33	15	33		43		15	33
15	46	26	33	15	35						
45	35	31	11	13	11	36	33				
34	35	13	25	46		23		25	33	27	

Хто любить світ, того й світ любить.

5 Розшифруй слова автора вірша «Ми в цьому світі не самі».

ивиЖ в могаріні з рпидорою!

.....

6 Склади вікторину за змістом твору Марка Вітлера «Кошеня пропало». Запропонуй запитання однокласникам.

.....

.....

.....

.....

Словник. Вікторина — це гра на основі запитань і відповідей.

7 Прочитай вірш Анатолія Костецького «Спішу додому». Визнач послідовність подій. Пронумеруй малюнки. Закресли «зайвий».

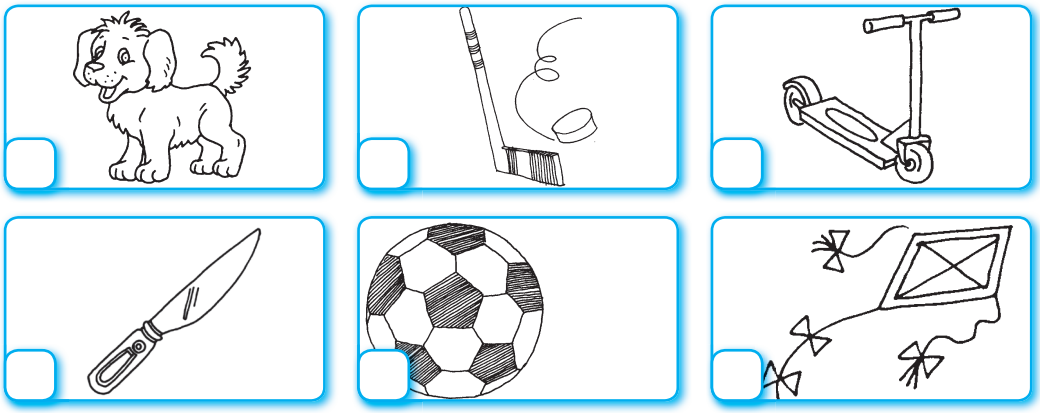

- Поміркуй! Що змінилося б, якби хлопчик залишився з друзями на вулиці?

8 Прочитай твір Анатолія Костецького «Пес, відомий на весь світ». Як ти вважаєш, які зміни відбулися у творі, якби головним героєм став/стала ти? Запиши.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9 Прослухай аудіозапис вірша Оксани Сенатович «Балакуни».

- Дай відповіді на запитання.
  * Чи цікаво тобі було слухати цей твір?
  * Яку спільну рису дійових осіб підкреслює поет?
  * Чи можна головних героїв назвати «братами-синонімами»? Доведи свою думку.
  * Як ти вважаєш, чи побудують вони коли-небудь свій дім? Поясни, чому.
  * Чого навчає цей твір?
  * Як при читанні ти будеш передавати своє ставлення до персонажів? Чому ти так вирішив/вирішила?
- Передай зміст тексту за допомогою міміки і жестів.

Слово — не горобець, назад не вернеш.

Спробуй побудувати дім для героїв твору.

							й		П							
						.				.						
					.						.					
				.								.				
			.										.			
		.												.		
	.														.	
Т					Л	.	.	.	.	.	н					о
			Г										Б			
			.										.			
			.				.		.				.			
			.			.				.			.			
			.				Б		а				.			
			.										.			
			н										н			
				П	.	.	.	.	.	.	.	я				

10 Перевір себе.

ІСКРИНКИ ТВОРЧОСТІ

1 Прочитай вірш Володимира Коломійця «Ліс і Лис».

- Добери інший заголовок, який би виражав головну думку тексту.

.....

- Допоможи Лису скласти віршик про ліс.

.....

.....

.....

.....

2 Виготов композицію-колаж за власним задумом.

3 Прослухай вірш Степана Жупанина «Намалюю вітер». Знайди та запиши помилки.

.....

.....

- Спробуй словесно намалювати вітер.

Всюди добре, а вдома найліпше.

4 Прочитай твір Валентини Ткаченко «Лісове коріння».

- З'єднай за допомогою стрілочок слово і відповідне тлумачення.

Бокатий	очі
Вічка	дивне, незвичайне
Химерне	той, що має великі боки

- Склади усний опис одного предмета з тексту.
- Випиши з тексту 10–12 дієслів. Використай їх як опорні слова, щоб переказати твір.

.....

.....

.....

.....

.....

5 Віднови деформовані запитання до тексту «Тут усе є...». Запиши відповіді до них.

тоХ ватор віопонняда? .....

еД чивлькате вопролади руко? .....

имЧ зидуввав сіух іВят? .....

Коог бачипола віСталан щенЄко? .....

ийкЯ анстірй вуб у тейді? .....

- Випиши з тексту оповідання Олександра Єфімова «Тут усе є...» прикмети зими.

.....

.....

.....

- Склади й запиши план оповідання.

План

.....

.....

.....

.....

6 Дізнайся слово за тлумаченням, уставивши пропущені букви.

Текст, створений тією мовою, якою володіє і яку обрав автор — це __р__г__н__л (з художнього твору).

Відтворення змісту усного висловлювання чи писемного тексту засобами іншої мови — це п__р__кл__д.

7 Прочитай текст Дороти Гельнер «Розмова з фортепіано». Поміркуй, чи є щось загадковим і цікавим у назві твору. Склади міркування за прочитаним, виразивши і довівши власну думку.

8 Перевір себе.

Добре того вчити, хто хоче все знати.

Навчальне видання

ЦАРЕВСЬКА Ніна Іванівна

Українська мова та читання. 3 клас: робочий зошит: до підручника Олександри Савченко. У 2-х частинах. Частина 2

Н1217042У. Підписано до друку 16.07.2020.
Формат 70×90/16.
Папір офсетний. Гарнітура Букварна.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 4,67.

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кібальчича, 27, к. 135, Харків, 61071.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5215 від 22.09.2016.
Для листів: вул. Космічна, 21а, Харків, 61145.

Відповідальний редактор *І. В. Єфімова*
Редактор *Ю. В. Завгородня*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*

E-mail: office@ranok.com.ua
Тел. (057) 719-48-65,
тел./факс (057) 719-58-67.

Регіональні представництва видавництва «Ранок»:

Київ – тел. (044) 229-84-01,
e-mail: office.kyiv@ranok.com.ua,
Львів – тел. (067) 269-00-61,
e-mail: office.lviv@ranok.com.ua.

З питань придбання продукції видавництва «Ранок» звертатися за тел.:
у Харкові – (057) 727-70-80;
Києві — (067) 449-39-65, (093) 177-05-04.
Вінниці — (067) 534-51-62.
Дніпрі — (056) 785-01-74, (067) 635-19-85.
Житомирі – (067) 122-63-60;
Львові — (032) 244-14-36, (067) 340-36-60.
Миколаєві та Одесі — (067) 551-10-79
Черкасах – (0472) 51-22-51;
Чернігові — (067) 440-88-93.
E-mail: commerce@ranok.com.ua.

«Книга поштою»: вул. Котельниківська, 5, Харків, 61051.
Тел. (057) 727-70-90, (067) 546-53-73.
E-mail: pochta@ranok.com.ua

www.ranok.com.ua

Папір, на якому надрукована ця книга:

безпечний для здоров'я та повністю переробляється

з оптимальною білизною, рекомендованою офтальмологами

eco paper
відбілювався без хлору, без діоксиду титану

Разом дбаємо про екологію та здоров'я

ВИДАВНИЦТВО РАНОК

Видавнича група «Дидакта»

Нові навчальні **комплекти**
до всіх підручників **Нової української школи**

Використання робочого зошита (у 2-х частинах) є невід'ємною частиною організації освітнього процесу на уроках української мови та читання.

За допомогою зошита здобувачі освіти навчаться:

- Працювати з текстами
- Аналізувати прочитане
- Висловлювати свої думки
- Творчо працювати
- Перевіряти набуті знання

ISBN 978-617-09-6525-7
9 786170 965257
2430 3774

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА
УСІ КНИГИ ТУТ!
ranok.com.ua
e-ranok.com.ua
pochta@ranok.com.ua
(057) 727-70-90

Інтернет-підтримка
didactalearn.com.ua